GÖÇ ARAŞTIRMALARI VAKFI

FAALİYET RAPORU

EYLÜL 2018-EYLÜL 2019

GAV
GÖÇ ARAŞTIRMALARI VAKFI
IMIGRATION RESEARCH FOUNDATION
مركز دراسات الهجرة

GÖÇ ARAŞTIRMALARI VAKFI

FAALİYET RAPORU

EYLÜL 2018-EYLÜL 2019

GAV
GÖÇ ARAŞTIRMALARI VAKFI
IMMIGRATION RESEARCH FOUNDATION
مركز دراسات الهجرة

EYLÜL 2018-EYLÜL 2019

© Göç Araştırmaları Vakfı 2019

Her hakkı saklıdır. Bu raporun hiçbir kısmı, Göç Araştırmaları Vakfı'nın izni olmadan hiçbir şekilde, elektronik veya basılı olarak çoğaltılamaz, kopyalanamaz veya iletilemez.

Faaliyet Raporu

2018-2019

Grafik Tasarım

Meltem YILMAZ KOÇAK

Göç Araştırmaları Vakfı

Hacettepe Mah. Fener Sok. No: 5 06230 Altındağ, Ankara, Türkiye

Telefon: +90 312 473 79 11

web: https://www.gocvakfi.org/tr

E-posta: info@gocvakfi.org

İÇİNDEKİLER

HAKKIMIZDA / **4**

AMAÇ & VİZYON & MİSYON / **5**

1. ARAŞTIRMA MERKEZLERİ / **6**

1.1. Türkiye Göç Araştırmaları Merkezi [TÜGAM] / **6**

1.2. Türk Diaspora Araştırmaları Merkezi [TÜDAM] / **7**

1.3. Türkçe Anadil ve Çift Dillilik Araştırmaları Merkezi [TAÇDAM] / **8**

1.4. Müslüman Azınlıkların Haklarını Araştırmaları Merkezi [MAHAM] / **9**

1.5. İslam Düşmanlığı ile Mücadele Araştırmaları Merkezi [İDMAM] / **10**

2. GÖÇ ve DİASPORA AKADEMİSİ / **11**

2.1. İHTİSAS SEMİNERLERİ / **11**

2.2. DİASPORA YAZ OKULU / **22**

2.3. TEMEL EĞİTİM PROGRAMI / **31**

3. PROJELER / **40**

4. YAYINLAR / **42**

4.1. GAV Perspektif Yayınları / **42**

4.2. Turkish Journal of Diaspora Studies / **42**

4.3. Kurumsal Web / **43**

5. KÜTÜPHANE / **45**

6. ETKİNLİKLER / **47**

6.1. 2019 Göç ve Diaspora Akademisi Mezuniyet ve İftar Programı / **47**

6.2. Nevşehir Gezisi / **48**

HAKKIMIZDA

2010 yılında kurulan Göç Araştırmaları Vakfı (GAV), öncelikli olarak yurt dışında yaşayan Türk toplumunun dil ve kültür birikimine, sosyal, kültürel ve siyasi meselelerine ve yaşadıkları ülkelerin katılım / uyum / asimilasyon politikalarına ilişkin araştırmalar yapmayı, çözüm önerileri geliştirmeyi, bu amaçlar doğrultusunda kamuoyu oluşturmayı ve karar alıcıları bilgilendirmeyi hedeflemektedir. Bununla birlikte vakıf, anavatanı ile bağlarını sürdüren bu toplumun Türkiye'de kamu hizmetlerinden sosyal ve kültürel konulara kadar meseleleri ve gündemleri ile alakalı kamuoyunu bilgilendirici çalışmalar yapmayı ve raporlar hazırlamayı planlamaktadır.

Türkiye, dışarıya göç verdiği gibi sürekli olarak göç alan bir ülkedir. Göçün; sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi boyutlarıyla ele alınması vakfın çalışma alanları arasındadır. GAV olarak, göçün her boyutuyla iyi yönetilmesinin Türkiye'nin geleceğine katkı yapacağına inanmaktayız.

Bu amaçlar doğrultusunda, yeniden bir yapılanma sürecine giren vakıf, Türkiye Göç Araştırmaları Merkezi (TÜGAM), Türkiye Diaspora Araştırmaları Merkezi (TÜDAM), Türkçe Anadil ve Çift Dillilik Araştırmalar Merkezi (TAÇDAM), Müslüman Azınlıkların Haklarını Araştırma Merkezi (MAHAM) ve İslam Düşmanlığı ile Mücadele Araştırma Merkezi (İDMAM)'ni aktif hale getirmiş ve Göç ve Diaspora Akademisi'ni başlatmıştır.

Bu rapor, geçtiğimiz bir yıl içerisinde GAV bünyesinde yapılan çalışmalara yer vermektedir.

AMAÇ & VİZYON & MİSYON

Amacımız, yurtdışında yaşayan Türk toplumunun dil ve kültür birikimi, sosyal, kültürel ve siyasi meseleleri ve yaşadıkları ülkelerin katılım / uyum / asimilasyon politikalarına ilişkin araştırmalar yapmak, çözüm öneriler geliştirmek; bunlar doğrultusunda kamuoyu oluşturmak ve karar alıcıları bilgilendirmektir.

Bununla birlikte, anavatanı ile bağlarını sürdüren Türk toplumunun Türkiye'de kamu hizmetlerinden sosyal ve kültürel konulara kadar karşılaştığı sorunları yakından takip ederek, bu sorunlara çözüm önerileri sunmak, yurtdışındaki toplumumuzun tecrübelerinden hareketle Türkiye'de iltica ve göç konularına ilişkin çalışmalar yapmak ve katılım politikalarının geliştirilmesine katkı vermeyi amaçlamaktayız.

Vizyonumuz, göç ve diaspora alanında ürettiği bilgi ve yetiştirdiği insan kaynağı ile sivil, akademik ve kamusal alanda referans alınan bir merkez haline gelmektir.

Bu doğrultuda, misyonumuz göç ve diaspora ile ilgili sosyal, siyasi, hukuki, ekonomik, kültürel ve diğer alanlarda araştırmalar yapmak, bilgi üretmek ve eğitim faaliyetleri yürütmek ve üretilen bilgiyi çözüm ve karar mekanizmalarının yanında ulusal ve uluslararası kamuoyuna sunmaktır.

1. ARAŞTIRMA MERKEZLERİ

GAV bünyesinde, uzmanlaşmak üzere araştırma merkezleri oluşturulmuştur. 2019 yılında kuruluş kararı alınan bu merkezlerden TÜGAM ve TÜDAM, araştırma asistanları istihdam ederek çalışmalarına başlamıştır.

1.1. Türkiye Göç Araştırmaları Merkezi [TÜGAM]

Göç olgusu tarih boyunca insanlığın ve medeniyetlerin şekillenmesinde önemli bir etmen olagelmiştir. Bu bağlamda ülkemiz de hem sahip olduğu diaspora hem de göç yollarının kavşağı niteliğindeki coğrafi konumu itibari ile tarihsel olarak göç denildiğinde akla ilk gelen bölgelerdendir. Bununla birlikte özellikle son yıllarda göç ile ilintili gerçekleşen bölgesel gelişmeler ve ülkemizin bu bağlamda üstlendiği rol de Türkiye merkezli bir göç tasavvuru oluşumunu zorunlu kılmaktadır. Bu sebeple Türkiye'yi ilgilendiren göç ile ilişkili meselelerde araştırmalar yapmak ve politikalar üretmek maksadıyla kurduğumuz Türkiye Göç Araştırmaları Merkezi'nin başlıca çalışma alanlarını Türkiye'ye yönelik göç, göç tarihi, eğitim, istihdam, kültür, göç yönetimi ve katılım politikaları olarak belirledik.

Merkez, 2019 yılında kurulmuş ve faaliyete geçmiştir. Merkezde dört araştırma asistanı görev yapmakta ve çeşitli çalışmalar yürütmektedir. Bu çalışmalar arasında Türkiye'nin göç yönetimi, Türkiye'de vatandaşlık ve göç ilişkisi, Türkiye'nin sınır yönetimi gibi konular yer almaktadır.

1.2. Türk Diaspora Araştırmaları Merkezi [TÜDAM]

Osmanlı İmparatorluğu döneminde başlayan dış göç, 60'lı yıllarda başlayan işçi göçü dalgası ile yarım asırlık süreçte varlıklarını sabitlemiş; kurumsal yapılarını oluşturmuş ve Türk diasporasını inşa etmiştir.

Türk diasporasının farklı kültürler, sosyal ortam ve siyasi yapı içerisinde temel değerlerini ve anavatan bağını muhafaza ederek yaşamını sürdürdüğü görülmektedir. Aynı zamanda anavatan Türkiye'ye ve yaşadığı ülkelerin ekonomik alan başta olmak üzere birçok başlıkta gelişmesine katkı sunmuş ve sunmaya devam etmektedir.

GAV olarak öncelikle Türk diasporasının özne olarak ele alındığı araştırmalar yapmayı, raporlar hazırlamayı ve politikalar üretmeyi hedeflemekteyiz. Türk diasporasının anadilini, kültürünü ve haklarını korumasına ve geliştirmesine katkı sağlayacak, anavatan Türkiye'nin diaspora politikalarını analiz edecek, politika önerileri sunacak çalışmalar yapmayı planlamaktayız.

TÜDAM, 2019 yılında kurulmuş, araştırma asistanları istihdam etmiş ve çalışmalarına başlamıştır. Merkez, çalışmalarını geliştirmek üzere yeni çalışma arkadaşları aramaktadır.

Merkez bünyesinde görev yapan altı araştırma asistanı çeşitli konularda çalışmalarını sürdürmektedir. Bu çalışmalar arasında, ABD'deki Türk diasporası, Hollanda'nın diaspora politikaları, Avrupa basınında İslam karşıtlığı gibi konular yer almaktadır.

1.3. Türkçe Anadil ve Çift Dillilik Araştırmaları Merkezi [TAÇDAM]

Başta Batı Avrupa olmak üzere, dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşayan Türk diasporasını ilgilendiren başlıca konulardan birisi de Türkçenin anadil olarak öğrenimi ve aktarımıdır. Altmışlı yıllarda başlayan ve artık üçüncü, dördüncü nesle ulaşan göç serüveninde anadil olarak Türkçenin kullanımı, öğrenimi ve aktarımı gibi konuların hem akademik olarak derinlemesine araştırılması hem de politika olarak geliştirilmesi gereken bir alandır. Vakıf olarak biz de bu sebeple adı geçen konularda kurduğumuz Türkçe Anadil ve Çift Dillilik Araştırmaları Merkezi'nin çalışma alanlarını anadil olarak Türkçenin öğretimi, dil edinimi ve çift dillilik gibi konularda politikalar üretmek, müfredat ve materyal geliştirmek olarak belirleyerek, bu alanda araştırmalar yapmayı ve çözüm önerileri geliştirmeyi planlıyoruz.

Merkez, kuruluş çalışmalarına devam etmektedir. Merkezde araştırma yapacak uzman ve akademisyen arayışımız sürmektedir.

1.4. Müslüman Azınlıkların Haklarını Araştırmaları Merkezi [MAHAM]

Kimi yüzyıllardır yaşadığı coğrafyada sonraları azınlık hâle gelmiş kimi de farklı sebeplerle göç ettiği ülkede azınlık olarak kabul edilen Müslümanların sayıları her geçen gün artmaktadır. Günümüzde dünyadaki Müslümanların üçte biri azınlık olarak yaşamaktadır. Müslümanlar yaşadıkları ülkelerde kendi haklarını, dini benliklerini koruma ve kültürlerini yaşatma konusunda araştırmalara, hukuki ve fıkhi çözüm önerilerine, nitelikli politikalara ihtiyaç duymaktadır. Bu amaca binaen kurduğumuz Müslüman Azınlıkların Haklarını Araştırma Merkezi'nin başlıca çalışma alanlarını da Müslüman azınlıklar için politikalar üretmek, bu politikaların üretimi için uygun ortam oluşturmak ve azınlık durumundaki Müslümanların dini kimliklerine ilişkin hukuki ve fıkhi tartışmalarda bulunarak karşılaşılan sorunlara çözüm bulmak olarak belirlenmiştir.

Merkez, 2019 yılında oluşturulmuş, kuruluş çalışmaları ve araştırmacı arayışı devam etmektedir.

1.5. İslam Düşmanlığı ile Mücadele Araştırmaları Merkezi [İDMAM]

Özellikle son yıllarda gerçekleştirilen kanlı saldırılarla daha görünür hâle gelen İslam düşmanlığı farklı kültürlerin bir arada yaşadığı toplumlarda barış ve hoşgörü ortamının oluşturulabilmesi ve Müslümanların yaşamlarını hak ettikleri biçimde sürdürebilmeleri adına derinlemesine analiz edilmesi gereken konulardandır. Hâli hazırdaki olumsuz duruma sebep olduğu düşünülen meseleler kadar incelenmesi gereken bir diğer konu da saldırıların altında yatan sosyal, siyasal ve kurumsal arka planlardır. Bu bağlamda gerekli araştırmaların yapılması ve çözüm önerilerinin üretilmesi maksadıyla kurduğumuz İslam Düşmanlığı ile Mücadele Araştırmaları Merkezi'nin çalışma alanlarını İslam düşmanlığının sosyal, siyasal kültürel nedenlerinin anlaşılması, hakkında gerekli analizlerin yapılması, bireysel, sosyal ve kurumsal yöntemlerinin açıklanması olarak belirledik.

Merkezin kuruluş çalışmaları ve araştırmacı arayışı devam etmektedir.

2. GÖÇ ve DİASPORA AKADEMİSİ

Göç ve Diaspora Akademisi, ülkemizde ciddi ölçüde eksikliği hissedilen göç ve diaspora alanında bilgi birikimini ve uzmanlaşmayı geliştirmeyi amaçlayan sistematik seminer programlarından oluşmaktadır.

Bu amaçla, akademi 2019 yılında kurulmuş ve faaliyete başlamıştır. İlk olarak lisansüstü öğrencilere hitap eden İhtisas Seminerleri organize edilmiştir. Devamında 2019 sonbaharında ilk öğrencilerini kabul eden vakıfta, lisans öğrencilerine yönelik 2 yıllık Temel Eğitim programı geliştirilmiş ve uygulamaya konmuştur.

2.1. İHTİSAS SEMİNERLERİ

Akademi bu sene ilk olarak İhtisas Seminerleri ile kapılarını bu alanda uzmanlaşmak isteyen adaylara açmıştır. İlgili konular üzerinde çalışan uzman ve akademisyenlerin yönetiminde düzenlenen İhtisas Seminerleri, üniversitelerin lisans, yüksek lisans ve doktora programlarına kayıtlı öğrenciler ve bunun yanı sıra kamu kurum ve kuruluşlarında görevli uzmanlara/ilgililere yönelik hazırlanmıştır.

Seminerlerin temel amacı ise göç ve diaspora başlıklarını eğitim, kültür, siyasal katılım, entegrasyon politikaları, dil ve kimlik gibi birçok farklı perspektiften değerlendirerek bu alanda uzman insan kaynağı yetiştirmektir. Böylece göç çalışan uzmanların ve öğrencilerin teorik perspektifini güçlendirmek ve daha sağlıklı ve sistematik sosyal politikalar gelişmesine katkıda bulunmak uygulamanın diğer amaçlarını oluşturmaktadır.

Ders Programı ve Ders İçerikleri

İhtisas seminer programları kapsamında düzenlenen seminerler için 8 farklı başlık altında seminerler düzenlenmiş ve her bir başlık için alanında yetkin uzmanlarla birlikte çalışılmıştır. Bu doğrultuda düzenlenen seminerler aşağıdaki gibidir:

İHTİSAS SEMİNERLERİ			
1.	Uluslararası Göç Politikaları ve Türkiye Tecrübesi	5.	Müslüman Azınlıklara Yönelik Ötekileştirme ve Ayrımcılık
2.	Türk Diasporasında Dinî Kimlik	6.	Diaspora Politikalarının Gelişimi ve Türkiye'nin Diaspora Politikası
3.	Türk Diasporasında Dil, Kültür Kimlik	7.	Batı Avrupa'da İslam ve Müslümanların Kamusal Alana Kabulü
4.	Türk Dış Göç Tarihi ve Türk Diasporasının Oluşumu	8.	Suriye Mülteci Krizi: Bölgesel Çabalar ve Uluslararası Tepkiler

Her bir seminer programı için programdan sorumlu uzmanlarla birlikte 3 ila 8 hafta arasında değişen içerikler hazırlanmış ve çalışma için öngörülen tarihler arasında faaliyete geçirilmiştir. Hazırlanan ders içerikleri aşağıdaki gibidir:

HAFTALAR	İHTİSAS SEMİNERLERİ
Diaspora Politikalarının Gelişimi ve Türkiye'nin Diaspora Politikası	
	Seminerde diaspora kavramının tarihsel gelişimi, konseptin oluşumu ve politikaya dönüşümü karşılaştırmalı bir metodolojiyle analiz edilmiş, Türk dış göçünün yönetimi ve diaspora politikasının oluşum aşamaları incelenmiştir.
1.	Diaspora: Kavramdan Konsepte Dönüşüm
2.	Diaspora Oluşum Süreçleri ve Örnekler
3.	Diaspora Politikalarının Oluşumu ve Kurumsallaşma Süreçleri
4.	Vatandaşlık Politikaları ve Siyasal Katılım
5.	Ekonomik Politikalar
6.	Dil ve Kültür Politikaları
7.	Türkiye'nin Dış Göç Yönetimi ve Diaspora Politikalarının Oluşumu
Suriye Mülteci Krizi: Bölgesel Çabalar ve Uluslararası Tepkiler	
	Seminer boyunca Suriye mülteci krizinden doğrudan etkilenen Irak, Ürdün ve Lübnan'ın geliştirdiği politikalar incelenmiş ve Türkiye'nin verdiği tepkiler, karşılıklı etkileşim bağlamında analiz edilmiştir. Ayrıca krizin çözümüne ilişkin olası politikaların ulus ötesi niteliği tartışılmış, dünya ülkelerinin Suriye krizine verdikleri tepkilerin altında yatan asıl faktörler üzerinde durulmuştur.
1.	Suriye Krizinin İnsanî Boyutunun Genel Görünümü: Irak'ın İnsanî Krize Yönelik Yaklaşımı
2.	Ürdün'ün İnsanî Krize Yönelik Yaklaşımı / Lübnan'ın İnsanî Krize Yönelik Yaklaşımı
3.	Türkiye'nin İnsanî Krize Yönelik Yaklaşımı
4.	Krize Yönelik Kamusal Kapasite ve Çözüm Arayışlarının Karşılaştırılması

Türk Diasporasında Dinî Kimlik	
	Türk diasporasının uyum sürecinde karşısına çıkan toplumsal kimlik sorusu, bu sorunun ardından gelen kimlik tartışmaları ve farklı deneyimler seminer boyunca irdelenmiş ve asimilasyon ve ayrımcılık gibi aidiyeti doğrudan etkileyen unsurlar analiz edilmiş, bunların cemaatler, topluluklar ve teşekküller üzerindeki yansımaları ele alınmıştır.
1.	Kimlik Nedir?: Kimlik Tartışmaları
2.	Türk Diasporasında Din
3.	Göçmenin Dini Dünyası, İslam'da "Dış Dünya" Tasviri
4.	Diasporik Kimlik ve Farklı Deneyimler
5.	Kimlik Tartışmalarının Üzerine Oturduğu Müktesebat Kimliğe Yönelik Tehditler: Asimilasyon, İslamofobi, Ayrımcılık vs.
6.	Kimliğe Yönelik Tehditler: Asimilasyon, İslamofobi, Ayrımcılık vs. Diasporik Kimliğin Bileşenleri, Aidiyet, Türkiye ve Batı Algısı
7.	Cemaatler, Topluluk ve Teşekküller
8.	Avrupa İslam'ı Tartışmaları İslamofobi, Manipülasyon Stratejileri ve Korunma Refleksleri
Türk Diasporasında Dil, Kültür ve Kimlik	
	Mevcut seminerde göç olgusu sosyolojik ve antropolojik bir biçemde ele alınmış, dil, kültür ve kimlik kavramlarının yerel toplum ve göçmen toplum arasında nasıl bir işlev kazandığına değinilmiştir. Bunun yanı sıra entegrasyon teorilerine odaklanılarak çift dilliliğin ortaya çıkardığı sorunların fırsata dönüştürülmesi için gerekli olan altyapıdan söz edilmiştir.
1.	Antropolojik ve Sosyolojik Bir Mesele Olarak Dil-Kültür İlişkisi Modernleşme Sürecinde Kimlik, Aidiyet ve Dil
2.	Göç ve Çok Kültürlülük Tartışmaları Türkiye'de Dış Göçün Tarihi ve Sosyolojisi
3.	Çift Dilli Kültür, Kimlik ve Aidiyet Karmaşası Çift Dillilik ve Farklı Ülkelerden Örnekler
4.	Diasporada Türkçenin Sürekliliği: İmkânlar ve Engeller Yeni Gelişmeler Bağlamında Diasporada Dil, Kimlik ve Kültürün Geleceği

Türk Dış Göç Tarihi ve Türk Diasporasının Oluşumu	
	Özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında küreselleşmenin etkisiyle başlayan Türk dış göçünün ele alındığı seminerde, bu göçün tarihi dönemleri ve hedef ülkelerde oluşturulan sosyal sermayeler konu edinilmiş ve Türk dış göçünün oluşturduğu marjinal bir toplum olarak Türk diasporasının sosyal ve siyasî görünümleri analiz edilmiştir.
1.	Türk Dış Göçü
2.	Türk Diasporasının Genel Görünümü
3.	Almanya'ya Türk Göçünün Tarihi
4.	Fransa ve Avusturya Türk Diasporaları
5.	Hollanda ve Belçika Türk Diasporaları
6.	İngiltere ve İsviçre Türk Diasporaları
7.	Avustralya ve İskandinav Ülkeleri Türk Diasporaları
8.	BDT, ABD ve Kanada Türk Diasporaları
Uluslararası Göç Politikaları ve Türkiye Tecrübesi	
	Güncel göç paradigmalarının ayrıntılarıyla incelendiği seminer boyunca Türkiye'nin modern dönemdeki göç sosyolojisi üzerinde durulmuş, göçün ekonomik, siyasi ve toplumsal sonuçları üzerinde durularak göç mefhumunun bir fırsata nasıl dönüştürülebileceğine odaklanılmıştır.
1.	Küresel İnsan Hareketliliklerine Genel Bakış
2.	Uluslararası Göç Politikaları: Tarihsel Süreç, Teori ve Politikalar
3.	Medeniyetler ve Göç
4.	Türkiye'nin Modern Dönem Göç Tarihi
5.	Türkiye'de Güncel İnsan Hareketlilikleri
6.	Türkiye'nin Son Dönem Göç Politikaları ve Yönetimi
7.	Göç, Toplumsal Kabul ve Güvenlik
8.	Gelecek Perspektifleri: Göç Politikalarının Olası Ekonomik ve Toplumsal Sonuçları

Batı Avrupa'da İslam ve Müslümanların Kamusal Alana Kabulü	
	Farklı bir dinin mensubu olarak Müslüman diasporanın Avrupa'da karşılaştığı sorunlar, Avrupa'nın bir tepki mahiyetinde geliştirdiği İslamofobi ve yükselen ırkçılığın Batı Avrupa'da Müslümanların kamusal alanlara kabulünü ne şekilde etkilediği üzerinde durulan seminerde Müslümanların hakları, toplumlaşma süreçlerinden itibaren gelişimsel olarak analiz edilmiş ve güncel meseleler üzerinde durularak günümüzde Batı Avrupa'daki Müslümanların sorunları incelenmiştir.
1.	Batı Avrupa'daki Müslümanların Toplumlaşma Süreçleri ve Durumları Batı Avrupa'daki Müslümanlar ve Güncel Meseleler
2.	Batı Avrupa Ülkelerinde Din-Devlet İlişkileri İslam Dininin Tanınması ve Konumlandırılması Işığında Müslümanların Hakları
3.	Ayrımcılık, İslamofobi, Irkçılık ve Batı Avrupa'da Müslüman Toplumu Batı Avrupa Ülkelerinde İnanç Özgürlüğü ve Haklar
Müslüman Azınlıklara Yönelik Ötekileştirme Ve Ayrımcılık	
	Müslüman azınlıklara yönelik Avrupa'da yükselen karşıtlığın ortaya çıkardığı söylem, Avrupa'daki oryantalist eğilim ve sanattan eğitime kadar Müslüman karşıtlığının intibalarının derinlemesine incelendiği seminerde "Hayali Doğu" kurgusu somut örnekler üzerinden ele alınmıştır.
1.	Konuya Giriş
2.	Avrupa Toplumunun Sosyopolitik Yapısı
3.	Avrupa Toplumunun Dini Yapısı ve Dini Azınlıklar
4.	Oryantalizm-1: Oryantalist Düşüncenin Tarihsel Gelişimi
5.	Oryantalizm-2 Edward Said'in Eserinin Analizi
6.	Oryantalizm-3: Edward Said'in Eserinin Analizi
7.	Dini Çoğulculuk: Avrupa Tecrübesi
8.	Değerlendirme Çalışması / Raporu

2.1.2. Başvuru ve Değerlendirme Süreci

2019 yılı İhtisas Seminerlerine 8 ayrı başlıkta başvuru alınmıştır. Başvurular 18 Aralık 2018-20 Ocak 2019 tarihleri arasında online olarak alınmıştır.

Programa başvuruda kişinin eğitim geçmişi, akademik durumu, niyet mektubu ve akademik durumunu kanıtlayıcı belgeler istenmiştir. **260 kişi** başvuruda bulunmuştur. Başvuruda bulunan adayların **122'si lisans, 104'ü yüksek lisans ve 34'ü doktora düzeyindedir.**

Başvuruda Bulunan Adayların Eğitim Durumu

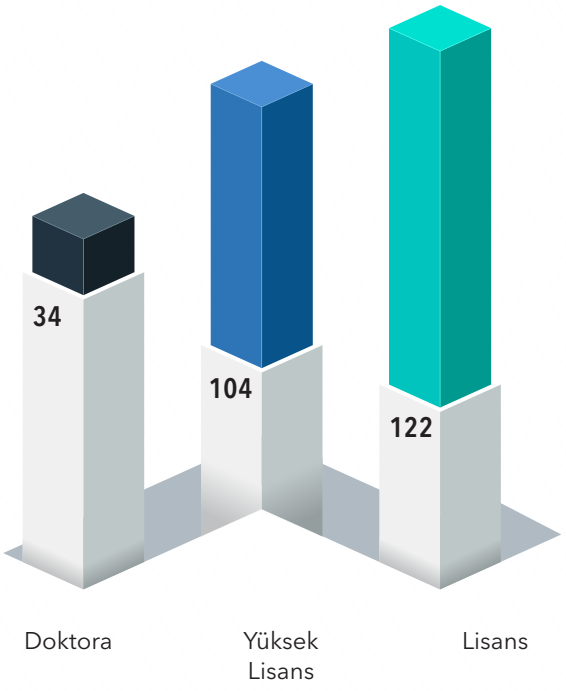

Başvuruların tamamlanmasından sonra ön değerlendirme yapılmış ve 160 aday mülakata davet edilmiştir. Ankara'da mukim kişilerle yüz yüze il dışından başvuran kişilerle ise online şekilde yapılan mülakatlar sonucunda **88 başvuru olumlu bulunmuştur**.

Adayları Değerlendirme Süreci

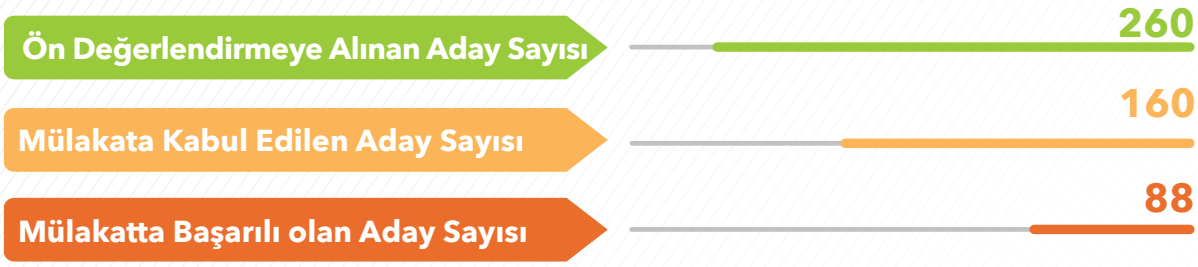

Kabul edilen 88 adayın seminer tercihleri aşağıdaki gibi olmuştur. Her aday tercih yapmıştır.

Seminer Tercih Dağılımı

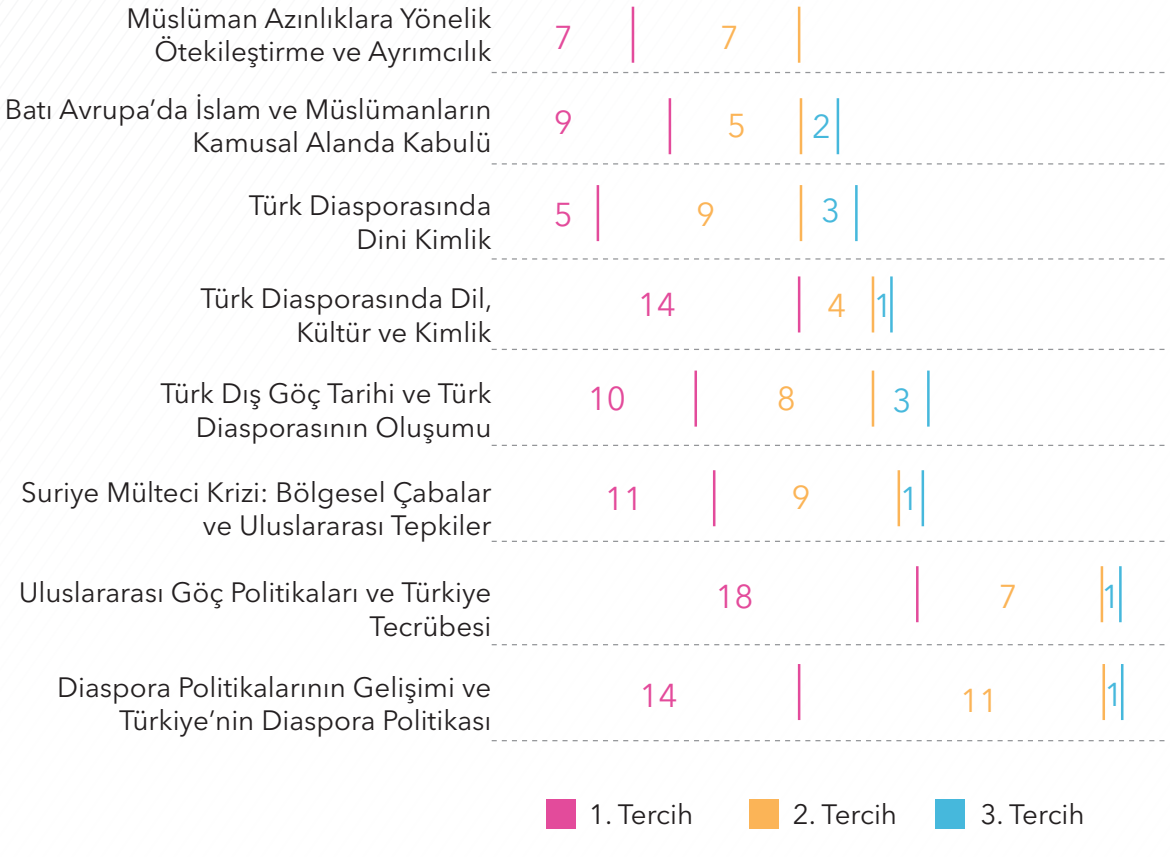

2.1.3. Katılımcıların Profili

260 aday içerisinden programa kabul edilen 88 kişinin eğitim durumuna bakıldığında **34 kişinin lisans, 42 kişinin yüksek lisans ve 12 kişinin doktora** eğitim düzeyine sahip oldukları görülmektedir.

Katılımcıların Eğitim Durumları

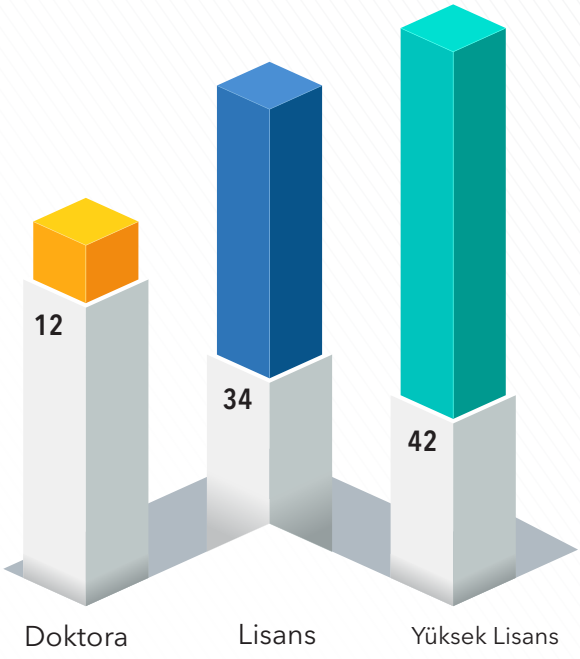

Programa kabul edilen katılımcıların eğitim aldıkları üniversiteler arasında **23 kişi (%32) ile Ankara Üniversitesi oluştururken, onu 12 kişi (%17) ile Hacettepe Üniversitesi ve 9 kişi (%12) ile Gazi Üniversitesi** takip etmiştir.

Katılımcıların Eğitim Aldıkları Üniversiteler

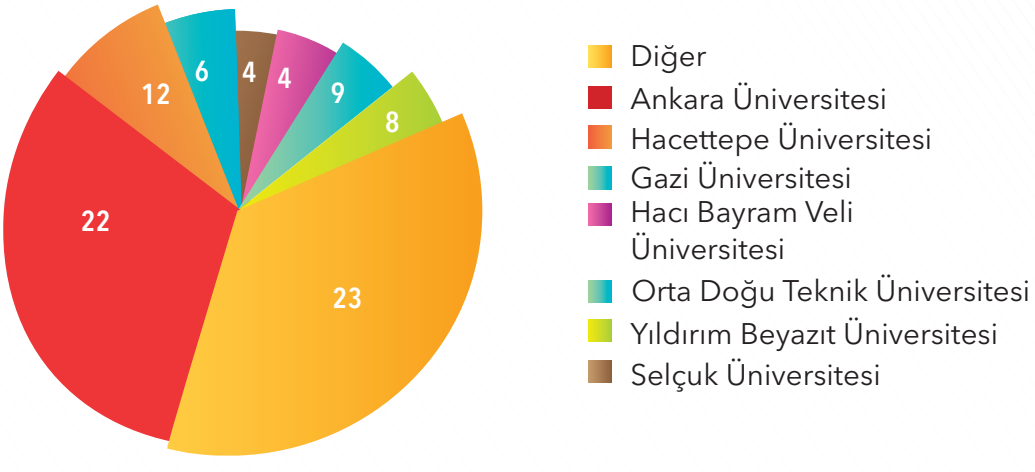

Seminer katılımcıları arasında 4 akademisyen ve 9 kamu görevlisi bulunmaktadır. Diğer 75 katılımcı öğrencidir.

2.1.4. Katılımcıların Görüşleri

Seminer programları bittikten sonra her bir seminer katılımcısına katıldığı dersi ve genel olarak ihtisas seminerleri programını değerlendirdikleri çevrimiçi bir katılımcı anketi gönderilmiştir. Seminer süresi, seminer hocası, seminer materyallerinin yeterliliği gibi pek çok konuda değerlendirme başlığı içeren anketler neticesinde çıkan sonuçlar vakıf yönetimi tarafından değerlendirilecek ve sonraki programların kalite standartlarının yükseltilmesi için kullanılacaktır.

Programlar sonlandıktan sonra katılımcıların "Eğitimin Planlaması ve Uygulaması", "Eğitimci", "Katılımcı", "Eğitim Sonu Kazanımlar" ve "Görüş ve Öneriler" şeklindeki 5 ana başlık altında katıldıkları semineri değerlendirdikleri ve sonraki programların kalite standartlarına katkı sunmak adına görüş ve önerilerini ilettikleri formdur. Bu form sayesinden vakıf genel olarak İhtisas Seminerleri Programı hakkında katılımcıların gözüyle bilgi almakla kalmayacak her ders ile ilgili de bilgi sahibi olacaktır.

Aynı anketteki *"Aynı etkinlik tekrar düzenlendiği takdirde tanıdıklarınıza tavsiye eder misiniz?"* sorusuna da katılımcıların %73,2'si "kesinlikle", %23,2'si de "büyük oranda" cevabını vererek %95,4 oranında memnuniyet belirtmişlerdir. Bununla birlikte katılımcıların programı bir bütün hâlinde değerlendirdikleri "Semineri genel olarak nasıl değerlendirirsiniz?" sorusuna ise katılımcıların %25,6'sından "mükemmel", %51,2'sinden "çok iyi" yanıtı gelmiş ve bu soruya da toplamda %76,7 oranında olumlu cevap verilmiştir.

Aynı Etkinlik Tekrar Düzenlendiği takdirde tanıdıklarınıza tavsiye eder misiniz?

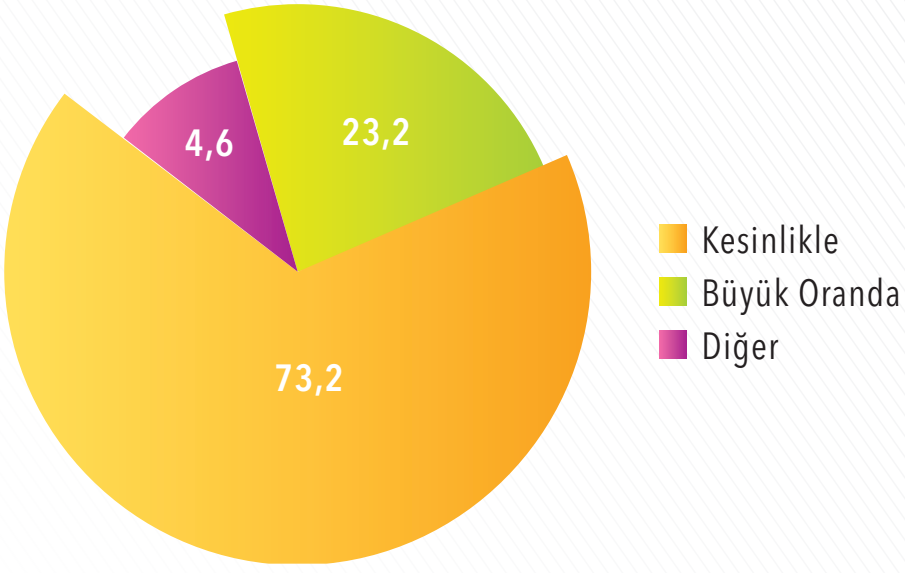

Semineri Genel Olarak Nasıl Değerlendirirsiniz? %

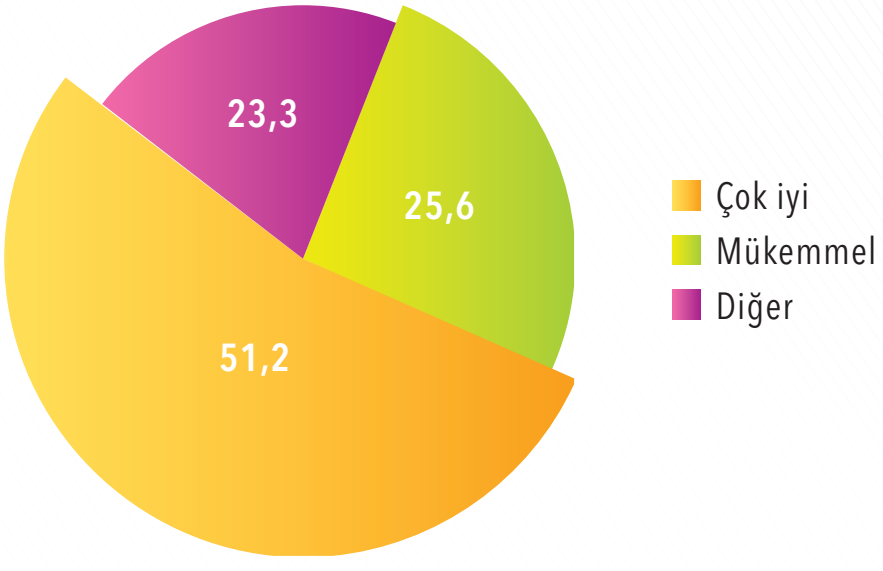

2.2. DİASPORA YAZ OKULU

Göç Araştırmaları Vakfı Göç ve Diaspora Akademisi'nin önemli bir ayağını oluşturan Diaspora Yaz Okulu, 16 Eylül-27 Eylül 2019 tarihleri arasında Gölbaşı'nda bulunan Ankara Vilayetler Evi'nde düzenlenmiştir. Yurt dışındaki Türk gençlerine yönelik düzenlenen ve 2 hafta süren yaz okulu programı özellikle lisans ve lisansüstü düzeyinde eğitimlerine devam eden öğrenciler için hazırlanmıştır. Diaspora Yaz Okulu diaspora alanında bilgi, birikim ve tecrübe paylaşımını hedefleyen, öğrenme ve araştırma ortamıdır. Yaz okuluna Türk diasporasından özellikle sosyal yönü güçlü, aktif olarak toplumsal projelerde görev alan gençler katılım sağlamıştır.

2.2.1. Ders Programı ve Ders İçerikleri

Diaspora Yaz Okulu kapsamında katılımcılara alanında uzman kişiler tarafından diaspora ve diasporayla bağlantılı olan konular hakkında dersler verilmiştir.

Program kapsamında verilen derslerin başlıkları şu şekildedir:

DİASPORA YAZ OKULU DERS PROGRAMI (16-27 Eylül) 1.HAFTA	
TARİH	**DERS İSMİ**
16.09.2019	Türk Diasporası: Fırsatlar ve Tehditler
	Diaspora: Kavram ve Politika Gelişimi
	Türk Diasporasının Oluşumu ve Türkiye'nin Diaspora Politikası
17.09.2019	Türk Dış Göç Tarihi (1850 – 1960 Arası Göçler)
	Türk Dış Göç Tarihi (Batı Avrupa İşgücü Göçü)
	Türk Dış Göç Tarihi (Körfez ve Orta Asya Göçü)
	Türk Diasporasında Kurumsallaşma ve Kurumlar
18.09.2019	Antropolojik ve Sosyolojik Bir Mesele Olarak Dil-Kültür İlişkisi Modernleşme Sürecinde Kimlik, Aidiyet ve Dil
	Çift Dilli Kültür, Kimlik ve Aidiyet Karmaşası Çift dillilik ve Farklı Ülkelerden Örnekler
	Diasporada Türkçenin Sürekliliği: İmkanlar ve Engeller
	Yeni Gelişmeler Bağlamında Diasporada Dil, Kimlik ve Kültürün Geleceği

19.09.2019	Kimlik Nedir? Kimlik Tartışmaları
	Türk Diasporasında Din
	Göçmenin Dini Dünyası, İslam'da "Dış Dünya" Tasvir ve Tahayyülü
	Kimliğe Yönelen Tehditler: Asimilasyon, İslamofobi, Ayrımcılık vs. Diasporik Kimliğin Bileşenleri, Aidiyet, Türkiye ve Batı Algısı
20.09.2019	Cemaatler, Topluluk ve Teşekküller
	Avrupa'da İslam Tartışmaları: İslamofobi, Manipülasyon Stratejileri ve Korunma Refleksleri
DİASPORA YAZ OKULU DERS PROGRAMI (16-27 Eylül) 2.HAFTA	
23.09.2019	Bilgi ve Yöntem: İnsanın Sosyal ve Siyasi Hayatındaki Yeri -1
	Bilgi ve Yöntem: İnsanın Sosyal ve Siyasi Hayatındaki Yeri -2
	Türk Diasporasında Anadil Öğrenimi
	Türk Diasporasında Eğitim
24.09.2019	Batı Avrupa'daki Müslümanların Toplumlaşma Süreçleri ve Durumları
	Batı Avrupa Ülkelerinde Din
	İslam Dininin Tanınması ve Konumlandırılması Işığında Müslümanların Hakları
	Batı Avrupa Ülkelerinde İnanç Özgürlüğü ve Haklar
25.09.2019	Avrupa Toplumunun Dini Yapısı ve Dini Azınlıklar
	Oryantalist Düşüncenin Tarihsel Gelişimi
	Edward Said ve Oryantalizm
26.09.2019	Mukayeseli Diaspora Politikaları (Almanya, İtalya, Fransa)
	Türk Diasporasında Siyasi Katılım
	Kültürel Hareketlilik ve Diasporik Kimlik Oluşumu
27.09.2019	DEĞERLENDİRME TOPLANTISI VE KAPANIŞ

2.2.2. Başvuru ve Değerlendirme Süreci

Diaspora Yaz Okulu'nun başvuru ve değerlendirme süreci kapsamında eğitime alınacak kişilerin tecrübeleri, alana olan ilgilerini ölçmek amaçlı form doldurmaları istenmiş ve bu yöntemle başvuruları alınmıştır. Başvuruda bulunan 103 kişiden, verilen yanıtlara göre 33 kişi seçilmiştir.

DYO'ya Başvuran ve Mülakata Davet Edilenlerin Dağılımı

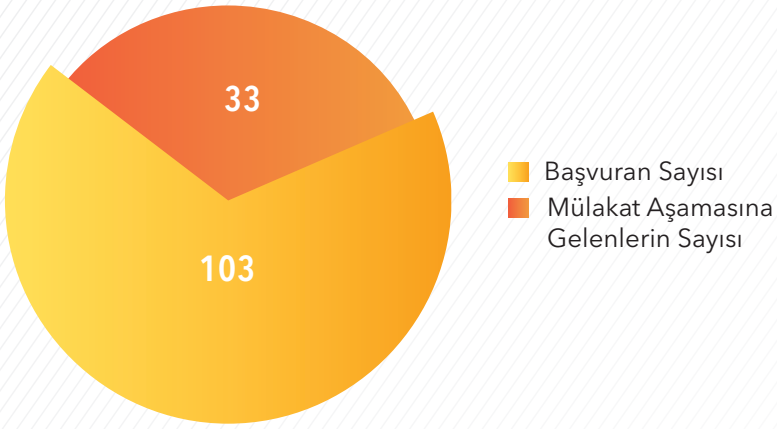

Seçilen 33 kişiyle 15'er dakikalık, başvurucunun müsaitlik durumuna göre telefon veya Skype üzerinden mülakatlar yapılmış olup, 18'inin eğitime katılması uygun bulunmuştur.

DYO Mülakatına Girenlerin ve Kabul Edilenlerin Dağılımı

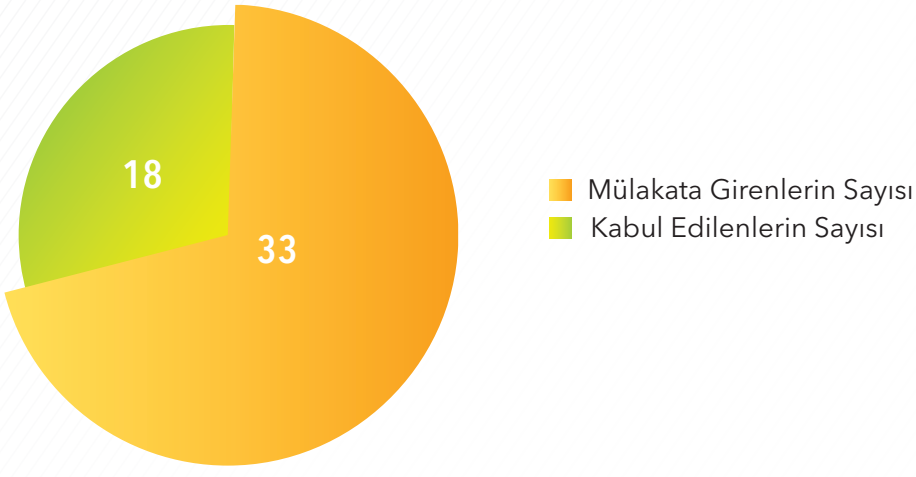

Yaz okulu için seçilen katılımcılar arasında Avusturya, Almanya, Belçika, Hollanda gibi klasik diasporasının bulunduğu ülkelerin yanı sıra Kosova'dan katılımcılar yer almıştır.

Avrupa Türk Diasporası:
Fırsatlar ve Tehditler Kıskacında
Türkiye'nin Diaspora Politikası

GÖÇ
ARAŞTIRMALARI
VAKFI

2.2.3. Katılımcıların Görüşleri

Katılımcıların, genel olarak Diaspora Yaz Okulu ve programın diğer bileşenleri ile ilgili memnuniyet düzeylerini anlamak ve ölçmek için ilk olarak bir anket çalışması yapılmıştır. Akabinde katılımcılara kendilerini daha iyi ifade etmeleri adına serbest yazım fırsatı sunulmuştur.

Katılımcıların memnuniyet düzeylerini belirlemek adına yapılan anket çalışması 5 cevap seçeneği, 9 ana başlık, 21 temel soru ve görüş, önerilerin yazıldığı alandan oluşmaktadır. Cevap seçenekleri içerisinde "KESİNLİKLE", "BÜYÜK ORANDA", "ORTA DÜZEYDE", "DÜŞÜK DÜZEYDE", "HİÇ" gibi cevap seçenekleri bulunmaktadır.

Diaspora Yaz Okulu kapsamında verilen eğitimlerin süresi sizin için yeterli miydi?

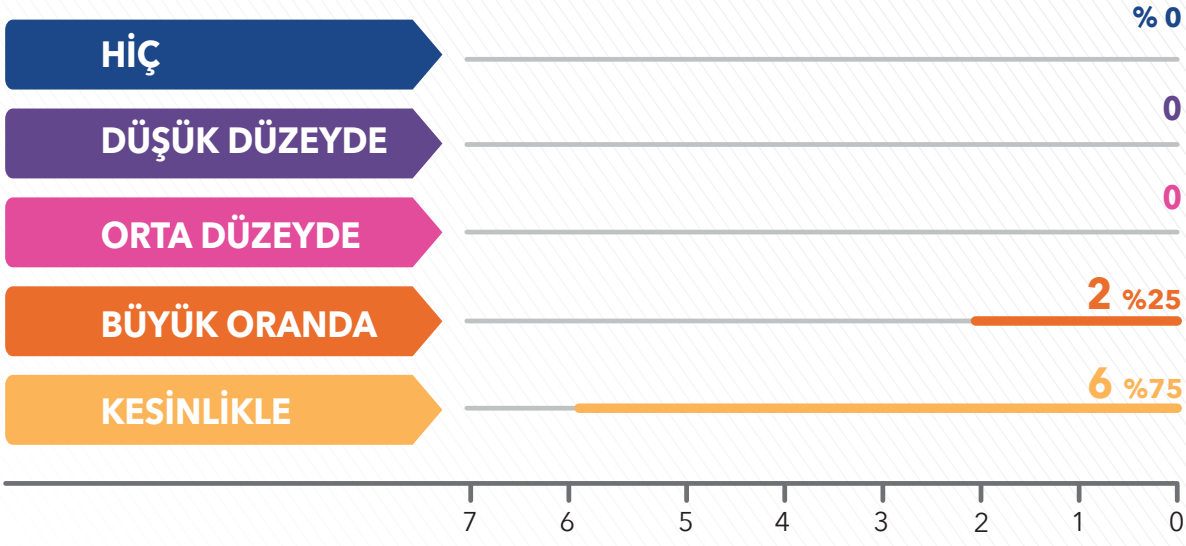

Diaspora Yaz Okulu'nun yöntemi ve tekniği, konunun anlaşılabilmesi açısından sizin için uygun muydu?

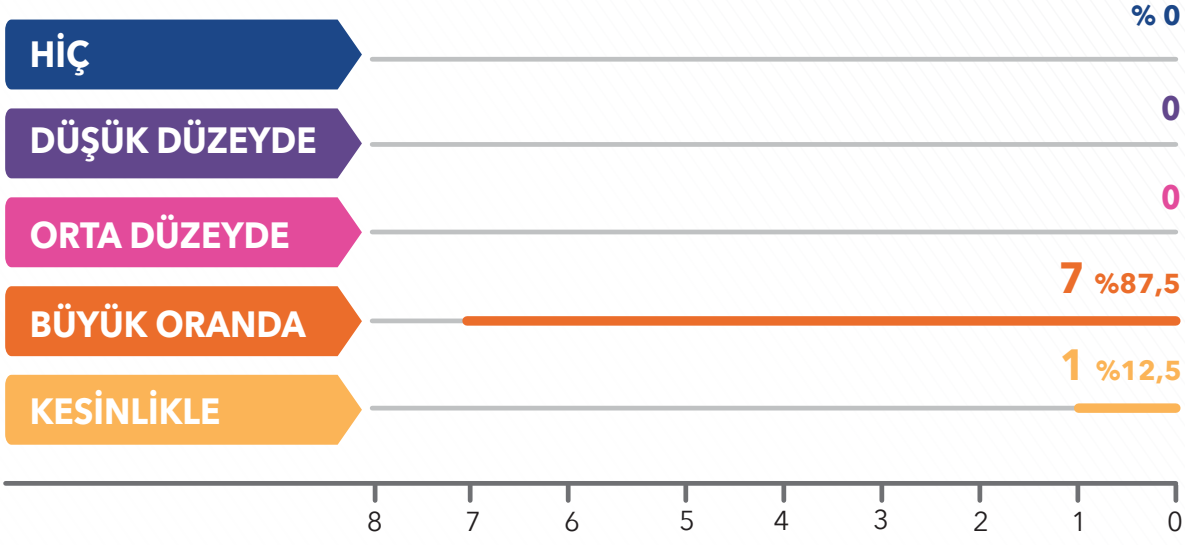

Diaspora Yaz Okulu kapsamında kullanılan kaynak ve materyaller (araç/gereç/dokümanlar) sizin için yeterli miydi?

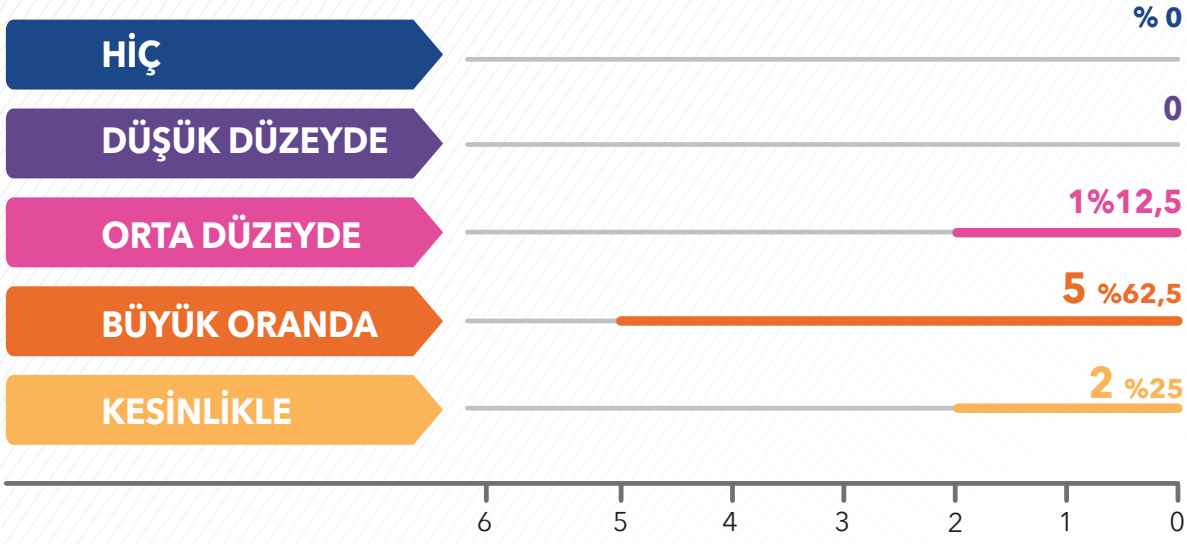

Diaspora Yaz Okulu kapsamında ders veren eğitimciler alanına hâkim ve yeterli bilgi birikimine sahip miydi?

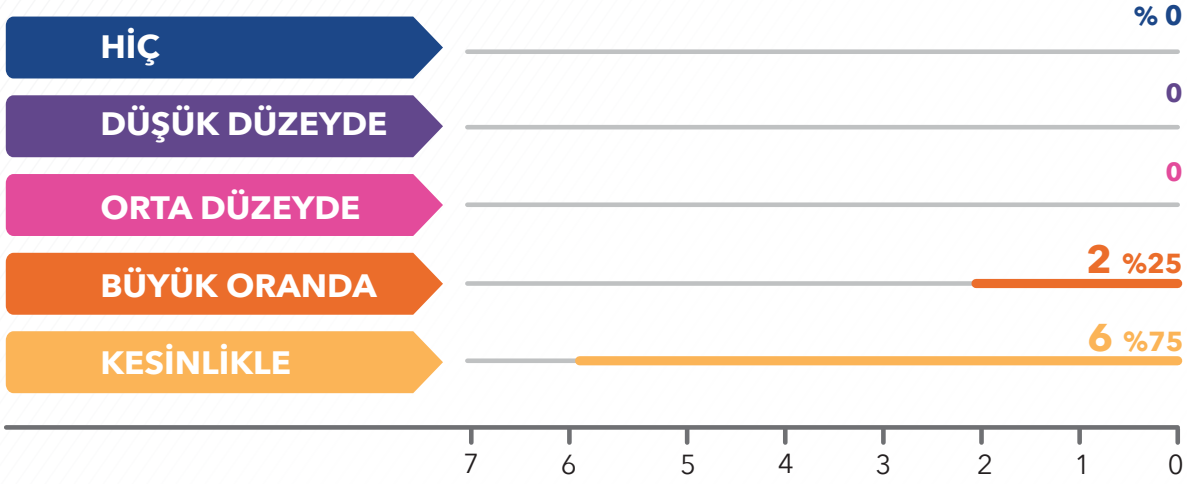

Diaspora Yaz Okulu kapsamında ders veren eğitimciler konuları açık, anlaşılır ve seviyenize uygun işledi mi?

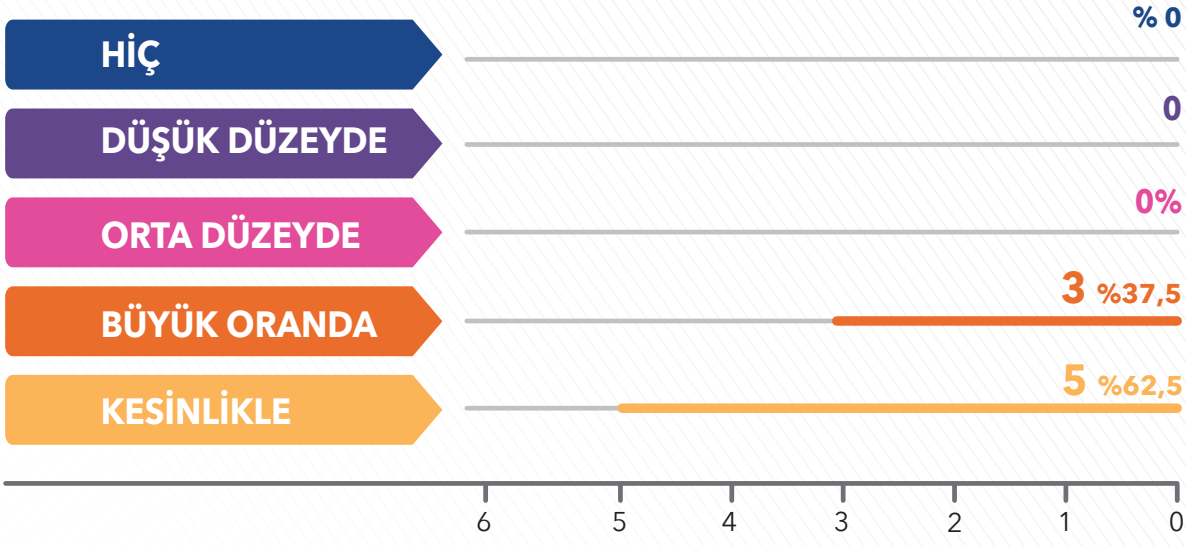

Diaspora Yaz Okulu'na aktif katılım sağladığınızı düşünüyor musunuz?

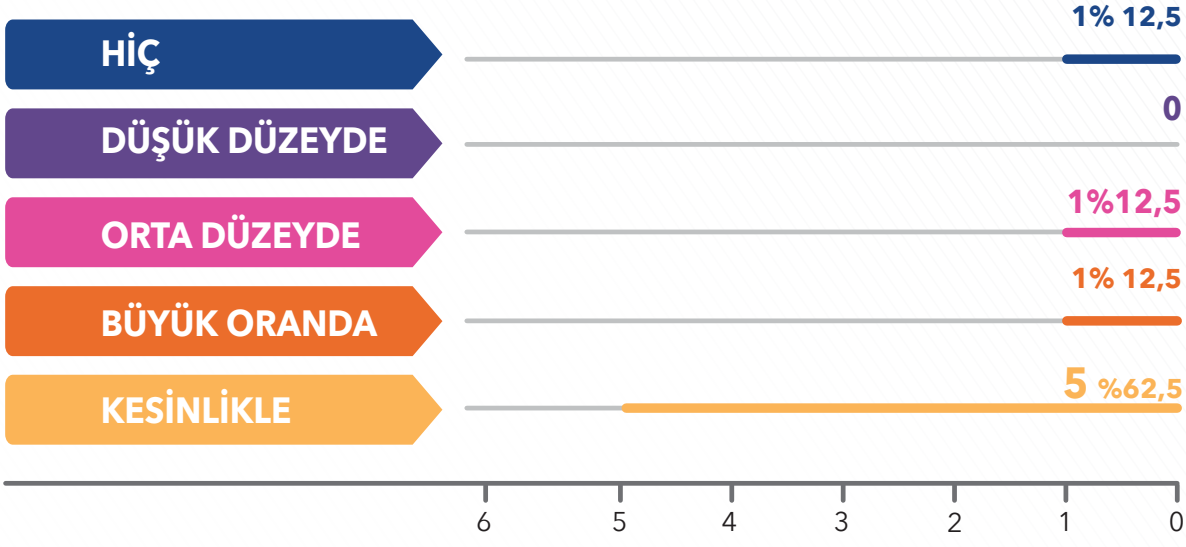

Diaspora Yaz Okulu sizin için yeni bilgi ve beceriler kazandırdı mı?

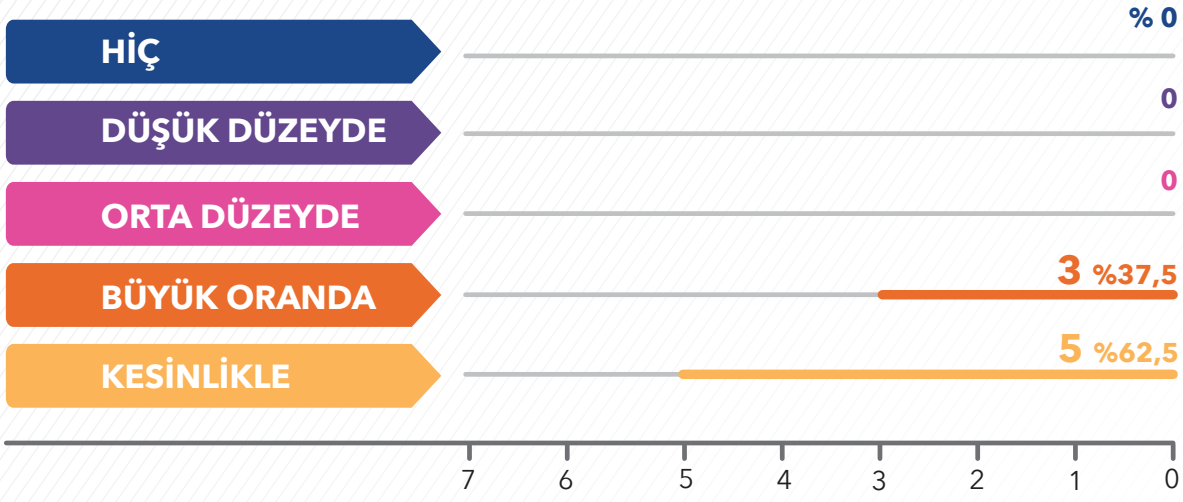

Diaspora Yaz Okulu sizin konuya olan ilginizi ve motivasyonunuzu artırdı mı?

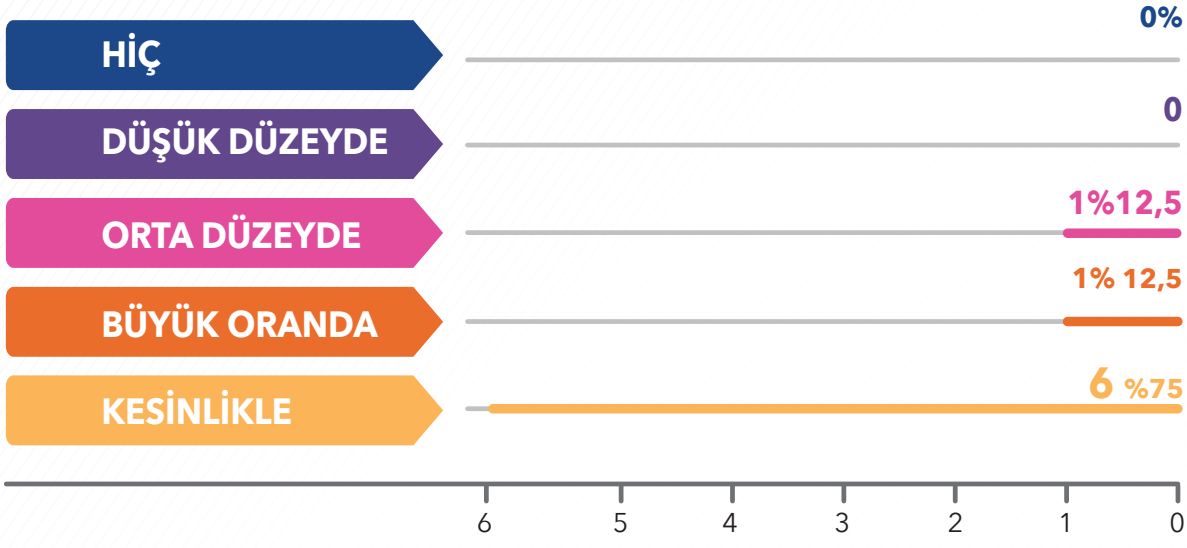

2.3. TEMEL EĞİTİM PROGRAMI

Akademi bünyesinde her yıl farklı düzeylerdeki katılımcılara yönelik alt eğitim modülleri oluşturulmaktadır. Göç ve diaspora konularının tarihi arka planını antropolojik ve sosyolojik boyutlarıyla giriş derslerini içeren Temel Eğitim Programı (TEP), akademinin alt modüllerinden biridir.

Göç ve diaspora konularına kapsamlı ve disiplinler arası bir anlayışla yaklaşarak katılımcıların konunun bütününe vâkıf olmalarını sağlayacak şekilde iki kademeden oluşan ve her biri sekizer hafta süren dört dönemlik bir TEP'i tasarladık. Katılımcılar eğitim süreci boyunca hem literatüre hâkim olurken hem de alanda uzman akademisyen ve uygulayıcılarla birebir çalışma imkânına sahip olacaktır.

Programın amacı, göç ve diaspora konularına dair teorik ve pratik bilgiye hâkim, alan uzmanı ve araştırmacı yetişmesine katkı sağlamaktır. TEP ayrıca öğrencilere proje, staj ve gönüllülük programlarıyla saha tecrübesi edindirmeyi hedeflemektedir. TEP katılımcılarının her dönemin seminerlerini takip etmesi ve başarıyla tamamlaması gerekmektedir. Birinci kademeyi başarıyla tamamlayan öğrenciler ikinci kademeye geçmeye hak kazanacak, her iki kademeyi başarıyla tamamlayan öğrenciler ise TEP mezunu olacaktır.

2.3.1. Ders Programı ve Ders İçerikleri

2019 Sonbahar döneminde başlayan programın planlaması şu şekildedir.

DÖNEM	SEMİNER KODU	SEMİNER ADI
1.Dönem 2019-2020 Güz	1.1.	Dünya Göç Tarihi
	1.2.	İmparatorluk ve Cumhuriyet Dönemi Türkiye Göç Tarihi
	1.3.	Türk Dış Göçü ve Diaspora Oluşumu
2.Dönem 2019-2020 Bahar	2.1.	Göç, Diaspora ve Ekonomi Politik
	2.2.	Göç Politikalarının Gelişimi ve Türkiye'nin Göç Politikası
	2.3.	Diaspora Politikalarının Gelişimi ve Türkiye'nin Diaspora Politikası

DÖNEM	SEMİNER KODU	SEMİNER ADI
3.Dönem 2020-2021 Güz	3.1.	Kamu Politikalarında İslam ve Müslümanlar
	3.2.	Azınlıklar ve Hukuku
	3.3.	Diaspora'da Güvenlik: Irkçılık ve İslam Karşıtlığının Yükselişi
4.Dönem 2020-2021 Bahar	4.1.	Anadil ve Eğitim Politikaları
	4.2.	Göç, Diaspora ve Din
	4.3.	Göç ve Diaspora Araştırmalarında Yöntem

TEP'in hedef kitlesini Ankara'da ikamet eden ve alana ilişkin bölümlerde eğitim gören lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Ön değerlendirme ve mülakatlar sonucunda programa kabul edilen öğrencilerin 4 dönemi de tamamlayarak TEP'ten mezun edilmesi planlanmaktadır. Ayrıca vakıf bünyesindeki araştırmacı ve araştırma asistanlarının da programlara katılımı esastır.

Derslerin genel konseptleri şu şekildedir:

Dünya Göç Tarihi: Antik dönem, Akdeniz dünyasındaki imparatorluklar dönemi, Roma dönemi, Hristiyanlık ve İslam dönemi, Sömürge dönemi, sanayileşme ve modern dönem göçler analiz edilerek tartışılacaktır. Seminer kapsamında belirtilen dönemlerdeki göç hareketlerinin oluşumu ve gelişimi

hakkında bilgi verilecek, bu göç hareketlerinin nedenleri ve sonuçları analiz edilecek ve ardından bunların dünya tarihindeki etkisi incelenecektir.

İmparatorluk ve Cumhuriyet Dönemi Türkiye Göç Tarihi: Bu seminerin amacı Osmanlı'nın erken dönemlerinden başlayıp Cumhuriyet döneminde devam eden ve günümüze kadar süregelen dönemdeki göç hareketlerini incelemektir. Bu seminer kapsamında belirtilen dönemlerdeki göç hareketleri dönemlere ayrılarak ele alınacaktır. Osmanlı öncesi Anadolu'ya doğru gerçekleşen göç akımlarını dönemsel olarak yerleşim ve yayılma alanlarını, nedenleri ve sonuçlarıyla ele alarak Osmanlı öncesi dönemin anlaşılması sağlanacak ve Osmanlı İmparatorluğu'nun göç yaklaşımı ve uygulamaları tartışılacaktır. Toprak kayıpları ile başlayan Balkanlar, Kafkasya, Afrika ve Ortadoğu'dan göçlerin yönetimi analiz edilecektir. Cumhuriyet döneminde devam eden Anadolu'ya göçler uluslararası ilişkiler, sosyal politikalar, ekonomik boyutları ve kültürel neden ve sonuçları bağlamında incelenecektir.

Türk Dış Göçü ve Diaspora Oluşumu: Bu seminerde, Osmanlı İmparatorluğunun son yüzyılında başlayan dış göçler ve jeopolitik değişimler ile Cumhuriyet dönemindeki işgücü ihracı başta olmak üzere siyasi, sosyal ve ekonomik nedenlerle gerçekleşen göçlerin oluşturduğu ulus aşırı toplumların tarihi tartışılacaktır. Yöneldiği bölgeler ve gerçekleştiği dönemler nedenleri ve etkileri ile birlikte ele alınacaktır. Türk dış göçünün zaman içerisinde yaşadığı içerik ve yönelim değişimi incelenecektir. Göçmenlerin yoğunlaşması ve kalıcılığın uzaması ile birlikte diasporaya dönüşümü ve kurumsallaşması analiz edilecektir. Bu seminerde ayrıca Türk diasporasının sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik profili incelenecektir.

Göç, Diaspora ve Ekonomi Politik: Bu seminer kapsamında diaspora-anavatan ekonomik ilişkisini finans, doğrudan yatırım, teknoloji transferi ve beşeri sermaye başta olmak üzere çok yönlü ele alınacaktır. Göçün ve göçmenlerin gidilen ülkenin kalkınması ve ekonomik gelişimindeki etkisi de benzer şekilde farklı boyutlarıyla irdelenecektir. Bu çalışma kapsamında dünya örnekleriyle genel çerçeve ortaya konulurken, ağırlıklı olarak Türkiye'nin gelen ve giden göçle ekonomik ilişkisi ortaya konulacaktır.

Göç Politikalarının Gelişimi ve Türkiye'nin Göç Politikası: Bu seminerin amacı dünyada uygulanan göç ve göçmen politikalarını incelemek, Türkiye'nin geçmişten günümüze uygulamış olduğu politikalar hakkında bilgi vermektir. Seminer kapsamında ayrıca göç politikalarının içermesi gereken husus-

lara ilişkin değerlendirmeler yapılarak farklı ülkelerdeki uygulamalar vaka incelemesi şeklinde ele alınacaktır. Fransa, İngiltere ve Almanya örneğinde uygulamalar ve Türkiye'nin göç politikaları üzerinde güncel sorunlara yönelik çalışmaları da içerecektir.

Diaspora Politikalarının Gelişimi ve Türkiye'nin Diaspora Politikası: Seminerde diaspora kavramının tarihsel gelişimi, konseptin oluşumu ve politikaya dönüşümü karşılaştırmalı olarak incelenecek ve Türkiye'nin kurumsallaşma sürecine giren diaspora politikası analiz edilecektir. Son dönemlerde devletlerin bakanlık seviyeleri de dahil olmak üzere, danışma kurulları, parlamento komisyonları ve diaspora vekilleri ile politikaları kurumsal yapıya kavuşturdukları görülmektedir. Vatandaşlık politikaları, siyasal katılım, kültür, eğitim, dil ve din politikaları mukayeseli olarak analiz edilecektir. Aynı kapsamda 1960'larda yoğunlaşan Türk dış göçünün yönetimi ve diaspora politikasının oluşum aşamaları analiz edilecektir. İşgücü ihracı, tasarruf ve yatırımları çekme ile başlayan eğitim ve din hizmeti ile gelişen zaman zaman güvenlik kaygılarıyla farklılaşan, siyasal katılım hakkı ile birlikte farklı boyuta dönüşen Türkiye'nin politikaları incelenecektir.

Kamu Politikalarında İslam ve Müslümanlar: Bu seminerin amacı son yüzyılda Avrupa'da göçler ve ihtida ile oluşan Müslüman topluluğun siyasal diskur, hukuk sistemi ve toplumda nasıl kabul gördüğünü incelemektir. Müslüman toplumun gelişim süreci ile bağlantılı eğitimden iş hayatına birçok alanda dini hak temelli ihtiyaçları ortaya çıkmıştır. Bireysel hakların yanında kolektif haklar da gündemde yer etmiştir. Seminer kapsamında Avrupa'da İslam ve Müslümanların tarihi hakkında bilgi verilecek, Avrupa'da din-devlet-toplum ilişkisinin zeminini teşkil eden hukuki çerçeve karşılaştırmalı olarak analiz edilecek, Avrupa'da Müslümanlara yönelik politikalar ve politik söylemler incelenecektir. Dini sembol tartışmalarının arka planı mercek altına alınacak ve vaka çalışmaları üzerinden Batı Avrupa ülkelerinin dini çeşitliliği yönetmek için kullandığı modeller ve yöntemler analiz edilecektir. Ayrıca, uygulamadaki yaklaşımlar, fırsatlar ve engeller İslam ve diğer dinleri mukayese ederek irdelenecektir. Kurumsal yapılardaki İslam ve Müslümanlara yönelik uygulamalar analiz edilerek tartışılacaktır. Siyasal diskur ve akademik literatürde son gelişmeler kritik edilerek ülkelerin İslam politikaları mukayese edilecektir.

Azınlıklar ve Azınlık Hukuku: Bu seminerde azınlık sosyolojisi ve hukuku analiz edilecektir. Azınlık (minority) bir bütünlüğün içinde sayısal olarak çoğun-

luktan daha az olan ve farklı etnik, dini, dilsel, kültürel veya başka özellikleri üzerinden ayırt edilebilecek bir insan topluluğudur. Azınlık tanımı sayısal, sosyolojik ve hukuki olarak farklı bağlamlarda ele alınabilmektedir. Bu tanımlar üzerinde durulacak, tarihi süreç içinde ve özellikle ulus devletlere geçildikten sonraki süreçte azınlıkların tanımlanması (olokton/otokton), konumlandırılmaları ve ulusal ve uluslararası hukukta yer edinmeleri ele alınacak ve farklı ulusal modellerin azınlıkları koruma mekanizmaları ve çıkmazlarının azınlıkları nasıl dönüştürdüğü mukayeseli biçimde analiz edilecek, günümüzdeki akademik tartışmalar üzerinde durulacaktır. Bu tartışmalardan hareketle batıya yönelen kitlesel işçi göçü sonrasında oluşan etnik, dinsel ve dilsel azınlığın azınlık hukuku bağlamında konumlandırılması yapılacak ve geleceğe projeksiyon tutulacaktır.

Diasporada Güvenlik- Irkçılık ve İslam Karşıtlığının Yükselişi: Bu seminerde öteki kavramı, medeniyet olgusu ile kullanılan doğu-batı ve İslam-Hristiyanlık karşılaştırmaları şeklinde ele alınacaktır. Diasporada yaşayan Türklere ve Müslümanlara yönelik artan ırkçılık ve İslam düşmanlığı analiz edilecektir. Seminer kapsamında güvenlik ve ırkçılık teorileri analiz edilecek, İslamofobi kavramı incelenecek ve Avrupa'da çok kültürlülük, yabancı düşmanlığı ve popülist radikal sağın yükselişi araştırılacaktır. Ayrıca örnek vaka çalışmaları üzerinden Batı Avrupa ülkelerindeki siyasi partilerin sağa kayışı tetkik edilecektir. Buna ek olarak Avrupa'da camilere ve Müslümanlara yönelik saldırılar mercek altına alınacak, kurumsal ırkçılık sorunsalı araştırılacak ve İslam düşmanlığı ve ırkçılıkla mücadelede çözüm mekanizmaları incelenecektir.

Anadil ve Eğitim Politikaları: Bu seminerde azınlık, göç ve diaspora politikaları kapsamında anadil ve eğitim programları teorik ve pratik olarak incelenecektir. Türk diasporasının anadil gelişimi ve eğitim durumu diaspora politikaları kapsamında analiz edilecek, aynı zamanda Türkiye'nin ülkeye gelen göçlere yönelik politika ve uygulamaları tartışılacaktır.

Göç, Diaspora ve Din: Bu seminerde dinlerin göç ve diasporaya yaklaşımları anlamaya çalışılacak, dinin göç ve diasporik toplumun tutunması ve kimlik oluşumundaki etkisi tartışılacaktır. Ayrıca diaspora politikaları kapsamında yürütülen din hizmetleri programları farklı ülkelerin yaklaşımları ile ele alınacaktır.

Göç ve Diaspora Araştırmalarında Yöntem: Seminerin amacı öğrencilerin göç ve diaspora alanlarında araştırma yapabilmesi ve bu araştırmayı yazılı

ve sözlü olarak sunacak temel becerileri kazanmasıdır. Seminer kapsamında göç ve diaspora araştırmaları, veri toplama ve veri analizi, göç ve diaspora analizlerinde nitel ve nicel araştırmalarla ilgili temel araştırma yöntemleri hakkında bilgi verilecektir. Ayrıca öğrenciler, yeni trend analizini keşfetmek ve kaliteli araştırmalarının durumunu yansıtmak için hem karşılaştırmalı hem de karma araştırma analizleri konusunda bilgilendirilecektir.

TEP 1. Dönem Seminerleri ve Haftalık Konular			
Haftalar	***İmparatorluk ve Cumhuriyet Dönemi Göç Tarihi***	***Dünya Göç Tarihi***	***Türk Dış Göçü ve Diaspora Oluşumu***
1. Hafta	Konuya Giriş – Osmanlı Öncesi Göçler	Konuya Giriş – Günümüz Dünyasında Göçe Bir Bakış	Konuya Giriş – 1850-1960 Osmanlı'dan Cumhuriyete ve Cumhuriyetin İlk Yılları Yurtdışına Göç
2. Hafta	Anadolu'dan Balkanlara Göçler, Balkanlardan Anadolu'ya Göçler	İnsanlık Tarihi Boyunca Göç: İlk Çağlardan Bugüne Bir Özet	1960-1970: Batı Avrupa'ya Türk İşgücü Göçü
3. Hafta	Kafkasya'dan Anadolu'ya Göçler Ortadoğu'dan Göçler	Sömürge İmparatorlukları Çağında Göç	1970-1980: Batı Avrupa'ya ve Körfez Ülkelerine Türk İşgücü Göçü
4. Hafta	Osmanlı Devletinde İç Göç Osmanlı Devletinden Dış Ülkelere Göçler	Modern Avrupa ve Göç: 1945 Sonrası Avrupa'da Göç	1980'den 2000'li Yıllara Yurtdışına Göçler
5. Hafta	Girit ve Kıbrıs'tan Göçler Zorunlu Göçler Mübadele	Amerika Kıtası ve Göç	2000'li Yıllarda Yurtdışına Göç ve Türk Diasporasının Oluşumu

6. Hafta	Cumhuriyet Dönemi Göç Hareketleri Köyden Şehre Göçler Sıra dışı Göçler (Beyin Göçü, Şair ve sanatçıların Göçü, Çingeneler, İşçi Göçü…)	Asya-Pasifik Bölgesi ve Göç Afrika ve Orta Doğu'da Göç	Yurtdışına Göçün Temel Özellikleri ile Ekonomik, Siyasal ve Toplumsal Sonuçları
7. Hafta	Göç ve İskân Edebiyat ve Tarihi Metinlerde Göç Modern Dönemde Göç Hareketleri	Türkiye ve Göç	Türk Diasporasının güncel durumu, sorun alanları ve potansiyeli
8. Hafta	Değerlendirme Çalışması / Raporu	Değerlendirme Çalışması / Raporu	Değerlendirme Çalışması / Raporu

2.3.2. Başvuru ve Değerlendirme Süreci

- Katılımcılar Göç ve Diaspora Akademisi Temel Eğitim Programı'na başvuruların ardından yapılan ilk eleme sonucunda sözlü mülakata davet edilmektedir. Mülakat neticesinde ise programa en fazla 30 kişi kabul edilecektir.

- Katılımcılardan seminerler süresince yüzde 80 oranında katılım ve seminerler kapsamında eğitmenler tarafından verilen okumaların zamanında yapılması beklenmektedir. Ayrıca katılımcılar seminerler süresince kendilerinden talep edilen çalışmaları yerine getirmekle yükümlüdürler.

- Katılımcıların seminerleri düzenli takip etmeleri, araştırma ve okuma planına uymaları, seminerler süresince ve sonunda kendilerinden talep edilen çalışmaları tamamlamaları hâlinde sertifika almaya hak kazanacaklardır.

3. PROJELER

Let's Science Projesi

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi ile gerçekleştirilmiştir. Bu proje mültecileri kapsayan "eğiticilerin eğitilmesi" amacıyla hazırlanmıştır. Bu kapsamda proje toplamda dokuz kurumun ortak çalışmasıyla yürütülmüştür. Çeşitli faaliyetler/oturumlar şeklinde yürütülen bu projede, ortakların bulunduğu ülkelerde belirlenen konular üzerinde oturumlar düzenlenmektedir. Proje kapsamında Şubat 2018'de İtalya'da, Nisan 2018'de Almanya'da, Haziran 2018'de Fransa'da, Ağustos 2018'de Almanya'da ve Nisan 2019'da Portekiz'de ulusötesi toplantılar gerçekleştirilmiştir. GAV, Portekiz dışında tüm toplantılara katılım sağlamıştır. Proje, Haziran 2019'da sona ermiştir.

HOŞGELDİNİZ
İL GÖÇ İDARESİ
let's science

let's science
ULİSA
GÖÇ ARAŞTIRMALARI VAKFI
MEMORY

4. YAYINLAR

4.1. GAV Perspektif Yayınları

Nisan 2019'da vakfımız bünyesinde, başta göç ve diaspora konuları olmak üzere İslamofobi, Müslüman azınlıklar, azınlıklar, çoğulcu toplum gibi başlıklar altında çeviri ve telif eserlerin yayımlanacağı "GAV Perspektif Yayınları" kurulmuştur. 2020 Eylül itibarıyla yayın programındaki kitapların satışa sunulması planlanmaktadır.

GAV PERSPEKTİF

4.2. Turkish Journal of Diaspora Studies

Aralık 2019'da vakfımız bünyesinde Türk Diaspora Çalışmaları Dergisi [Turkish Journal of Diaspora Studies] isimli, sosyal bilimlerdeki deneysel temelli çalışmalar ve deneyimler dâhil olmak üzere, Türk diasporası ve genel olarak diaspora hakkındaki anlayışımızı genişletme ve derinleştirme amacıyla kurulan çok disiplinli ve uluslararası hakemli bir dergidir.

Turkish Journal of Diaspora Studies

4.3. Kurumsal Web

GAV web sayfasında, vakfımız bünyesindeki araştırmacılarımız tarafından hazırlanan; Türk diasporası, anadil eğitimi, müslüman azınlıkların hakları, Türkiye'ye göç, göç ve eğitim, vatandaşlık, göç ve sınır yönetimi konulu 62 haber yayınlanmıştır. Web sayfasında yayınlanan haberlerden bazıları şu şekildedir:

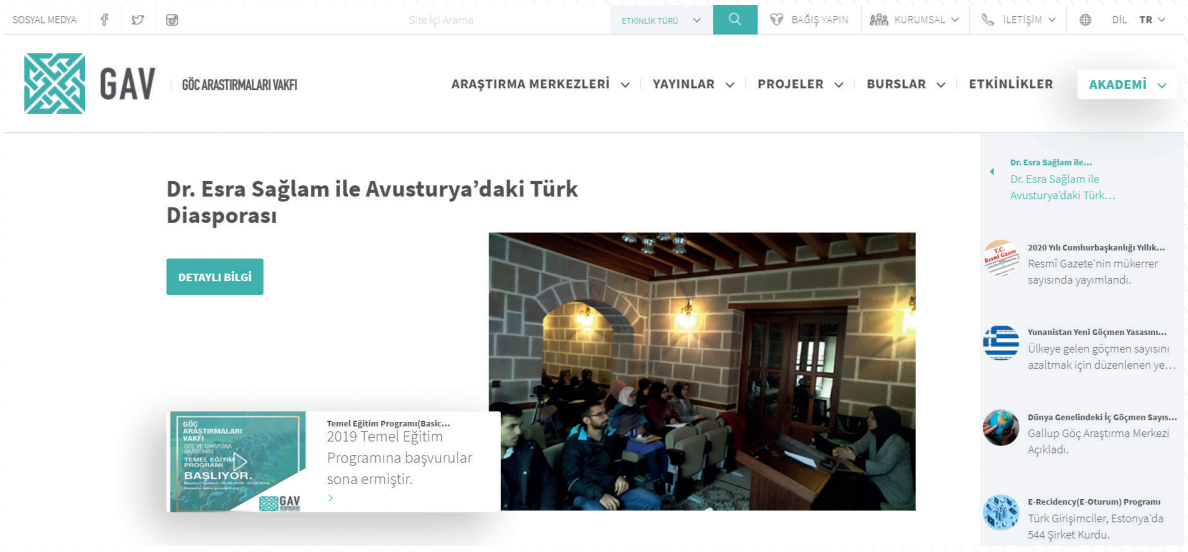

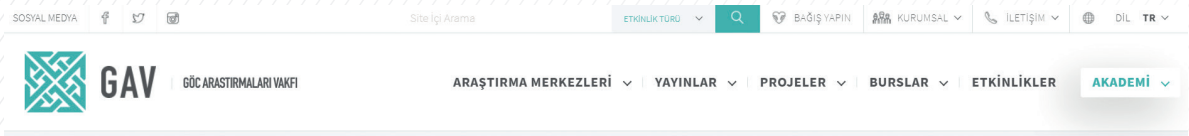

HAKAN ÜNAY, ARAŞTIRMA ASİSTANI/TÜRKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ (TÜGAM)

Sınır'sız Coğrafya Risk Altında: Schengen Bölgesi Sorgulanıyor

Avrupa ülkeleri, sınır kontrollerini kaldırmak amacıyla 25 yıl önce uygulamaya koydukları Schengen Anlaşması'nı mülteci krizi nedeniyle sorgulamaya başladı.

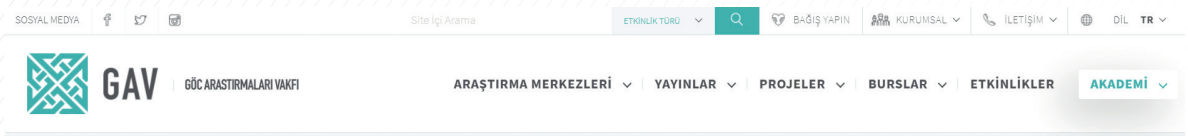

AYŞENUR AYGÜL, ARAŞTIRMA ASİSTANI/TÜRKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ (TÜGAM)

Dünyada Her 100 Kişiden 4'ü Göçmen

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi (ECOSOC) Nüfus Dairesi (Population Division), Eylül ayının son haftasında 2019 yılı Uluslararası Göçmen Verilerini yayınladı.

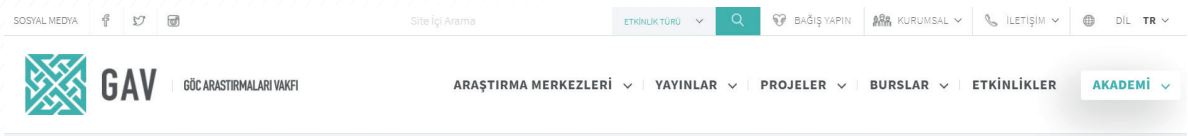

MOBASSERA JAHAN FATIMA, ARAŞTIRMA ASİSTANI / İSLAM DÜŞMANLIĞI İLE MÜCADELE ARAŞTIRMALARI MERKEZİ(İDMAM)

Avrupa'da aşırı sağ partilerin yükselişi ve İslamofobi

Avrupa'da aşırı sağ partilerin yükselişiyle birlikte 2018 yılında İslamofobi vakalarında ciddi bir artış gözlemleniyor ve İslamofobi mağdurlarının çoğunluğunun başörtülü kadınlar olduğu belirtiliyor.

5. KÜTÜPHANE

Göç ve Diaspora konularında çok yönlü ve çeşitli araştırmalar yürüten Göç Araştırmaları Vakfı (GAV), ilgili konularla alakalı olarak vakıf bünyesinde birçok yazılı kaynak bulundurmaktadır. Kütüphane içerisinde yer alan bu kaynaklar, göç ve diaspora konuları dışında eğitim, dil, islamofobi, hukuk ve buna benzer birçok konuyu kapsamaktadır. Mevcudiyette vakıf kütüphanesi içerisinde yaklaşık 340 yazılı kaynak yer almaktadır. Ayrıca son dönemde kütüphaneye bağış ve satın alma yöntemleri kullanılarak yaklaşık 100 adet yazılı kaynak daha kütüphanemize kazandırılmıştır. Konulara ve dillere göre olan kaynakların dağılımı aşağıdaki tablolarda detaylı olarak gösterilmiştir:

Tablo 1: Konulara Göre Kütüphanedeki Kaynakların Dağılımı

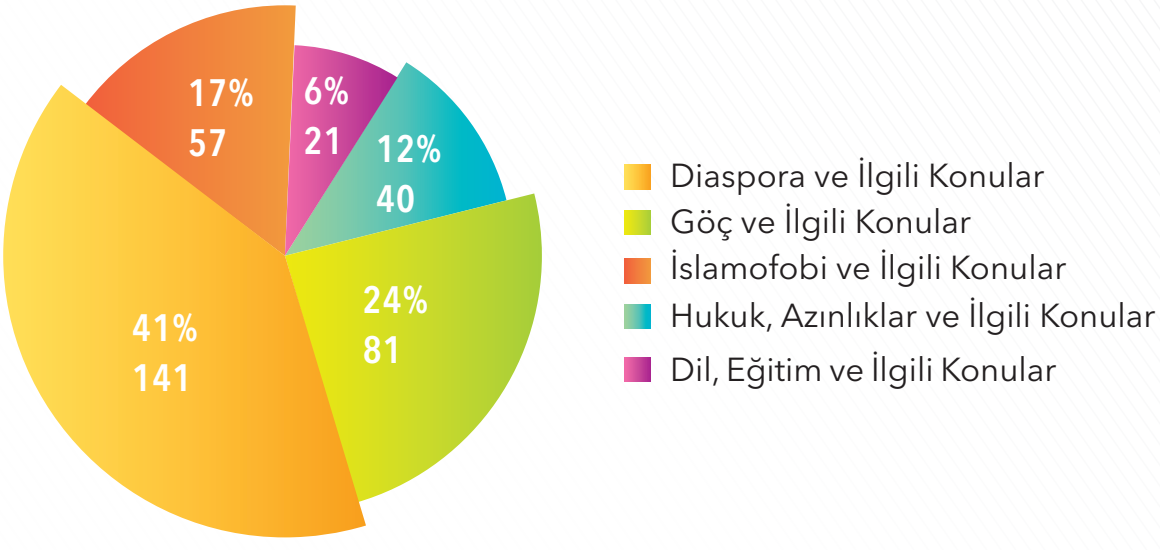

Kütüphane içerisinde yer alan 340 yazılı kaynaktan 141'i (%41) diaspora ve ilgili konuları, 81'i (%24) göç ve ilgili konuları, 57'si (%17) İslamofobi ve ilgili kaynakları, 40'ı (%12) hukuk, azınlıklar ve ilgili konuları, 21'i (%6) dil, eğitim ve ilgili konuları içermektedir.

Tablo 2: Dillere Göre Kütüphanedeki Kaynakların Dağılımı

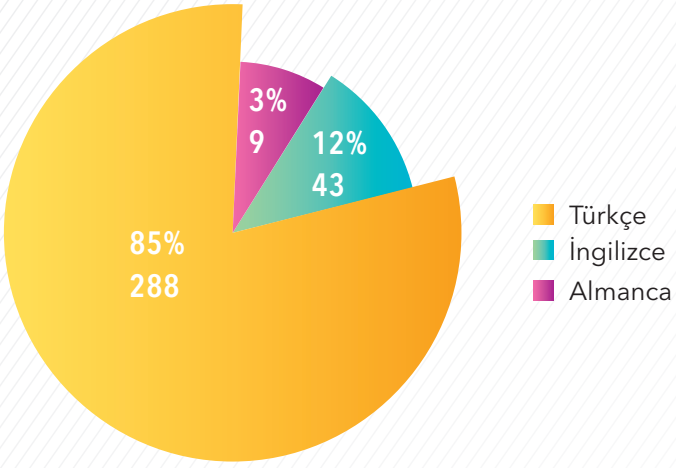

Kütüphane içerisinde yer alan 340 adet yazılı kaynak Türkçe, İngilizce ve Almanca olmak üzere 3 dilde yazılmış eserlerden oluşmaktadır. Bunlardan 288'i (%85) Türkçe dilinde, 43'ü (%12) İngilizce dilinde ve 9'u (%3) Almanca dilindeki eserlerdir.

6. ETKİNLİKLER

6.1. 2019 Göç ve Diaspora Akademisi Mezuniyet ve İftar Programı

Vakıf bünyesinde görev yapan araştırmacılar, yöneticiler ve vakfın misyonu çerçevesinde akademik faaliyetlerde bulunan birçok akademisyenin de katıldığı iftar programımız Ulucanlar Cezaevi Müzesi, Kadınlar Koğuşu'nda 8 Mayıs 2019 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

6.2. Nevşehir Gezisi

Diaspora Yaz Okulu kapsamında 21 Eylül 2019 tarihinde katılımcılar ile vakfımızın çalışanlarının katıldığı bir Nevşehir Gezisi gerçekleşmiştir. Gezi programı kapsamında günübirlik olarak Tuz Gölü, Saray köy yeraltı şehri, Güvercinlik Vadisi, Kızıl vadi, Avanos çömlek atölyeleri, Kızılırmak, Sallanan köprü, Aşk vadisi, Göreme panorama, At çiftliği, Uçhisar kale altı, Taş atölyesi ziyaret edilmiştir.